

Esitys Paikkatietoverkoston tehtävien siirtämisestä GeoForumille

Paikkatietoverkosto on kaikille avoin yhteistyöfoorumi, joka kannustaa ja aktivoi paikkatietoalan osapuolia yhteistyöhön. Paikkatietoverkosto on luotu alun perin saamaan suomalaisen paikkatietoalan ääntä kuuluviin INSPIRE-direktiivin asetusten ja sen teknisten ohjeiden laadinnassa sekä tarjoamaan vertaistukea INSPIRE-direktiivin toimeenpanossa ja kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin toteuttamisessa. Kyseessä ei ole virallinen yhdistys vaan verkosto, jolla on ohjausryhmä ja toimintaa ohjaava vuosikokous. Toiminta on perustunut vapaaehtoisuuteen ja fokusoitunut kärkiteemoihin. Maanmittauslaitoksessa työskentelevä INSPIRE-sihteeristö on tarjonnut fasilitointipalvelua verkoston käytännön toiminnan hoitamiseksi, mutta Maanmittauslaitos ei ole ohjannut verkoston toimintaa.

Verkosto perustettiin 1.6.2009. Nimi oli ensin INSPIRE-verkosto, mutta muutettiin Paikkatietoverkostoksi vuonna 2013. Verkostossa on yli 550 asiantuntijaa yli 100 organisaatiosta. Joukossa on niin paikkatiedon hyödyntäjiä, tiedontuottajia, palvelujen tuottajia kuin tutkijoita ja opettajia.

Paikkatietoverkoston tehtävät*:

- 1) Verkosto kannustaa ja aktivoi paikkatietoalan osapuolia yhteistyöhön.
- 2) Verkosto tukee uuden toimintamallin selvittämistä paikkatietoalan verkostojen yhteistyön tehostamiseksi.
- 3) Verkosto pyrkii lisäämään vaikuttavuuttaan kasvattamalla näkyvyyttään ja jäsenmääräänsä.
- 4) Verkosto osallistuu paikkatietopoliittiseen selontekoon liittyvän toimenpideohjelman laatimiseen ja jakaa tietoa sen etenemisestä.
- 5) Verkosto seuraa kansallisen palveluarkkitehtuurin kehittymistä ja edistää sitä paikkatiedon näkökulmasta.
- 6) Verkosto seuraa paikkatiedon näkökulmasta julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuuryötä ja osallistuu paikkatiedon viitearkkitehtuurin soveltamisen tukemiseen.
- 7) Verkosto seuraa ja jakaa tietoa digitalisaation edistämiseen tähtäävistä hallituksen hankkeista, jotka liittyvät paikkatiedon tuottamiseen, jalostamiseen, jakeluun ja hyödyntämiseen
- 8) Verkosto jakaa tietoa INSPIRE-direktiivin toimeenpanosta, kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin kehittämisestä ja hyödyntämisestä sekä yleisesti paikkatietoalaan liittyvistä kysymyksistä.

Kuluneen vuoden aikana tapahtunutta

Joulukuussa 2019 järjestetyssä Paikkatietoverkoston vuosikokouksessa järjestettiin työpaja, jossa pohdittiin ryhmissä GeoForumia, sen roolia suhteessa Paikkatietoverkostoon, seuroihin ja yhdistyksiin sekä odotuksia GeoForumien funktiolle. Työpajan tulokset toimitettiin jatkotyötä varten GeoForum-selvityksen tekijälle, Juha Saarentaukselle.

Helmikuussa 2020 Paikkatietoverkoston ohjausryhmä kokoontui tekemään päätöksen suhtautumisesta GeoForumiin. Ote kokouksen [muistiosta](#), joka laitettiin puheenjohtaja täyttämän aiesopimuksen liitteeksi:

”Puheenjohtaja totesi käydyssä keskustelun pohjalta, että ohjausryhmä on yksimielisesti päättänyt suhtautua GeoForum Finland ry:n käynnistämiseen myönteisesti. Aiesopimus voidaan hyväksyä, mutta sitä ei allekirjoiteta, sillä Paikkatietoverkosto ei ole yhdistys, vaan julkishallinnon kokoama verkosto INSPIRE-direktiivin varten. Vaikka verkosto sulautuisi GeoForumiin, se ei poistaisi INSPIRE-direktiivin toimeenpanoa Maanmittauslaitokselta. Paikkatietoverkoston toiminta kärkiteemoineen jatkuu tämän vuoden, kuten suunniteltu. Joulukuun vuosikokous ottaa kantaa verkoston tulevaisuuteen.”

Elokuussa 2020 käynnistyi [GeoForum Finland ry: n](#) toiminta. Yhdistys perustettiin [Paikkatietopoliittisen selonteon](#) toimenpiteenä uudeksi paikkatietoalan yhteistyöelimeksi.

Syyskuussa 2020 GeoForumin vt. toiminnanjohtaja Juha Saarentaus esitteli yhdistystä Paikkatietoverkoston ohjausryhmälle. Tämän jälkeen ohjausryhmässä keskusteltiin kärkiteemojen tulevaisuudesta. Ote [muistiosta](#):

”Sovittiin, että jatketaan kärkiteemojen toimintaa ja uutiskirjeiden lähettämistä, kunnes GeoForumin valmiudesta tukea näitä saadaan ensi vuonna enemmän tietoa ja alasajo voidaan tehdä hallitusti. Mari Laakso sanoi, että ohjausryhmällä on tärkeä rooli kertoa, mikä toiminta voi siirtyä GeoForumille ja on ohjausryhmän tehtävä esittää asiaa vuosikokoukselle. Lakisääteiset INSPIRE-toimeenpanoon liittyvät työt on syytä säilyttää Maanmittauslaitoksessa.”

Paikkatietoverkoston ohjausryhmän esitys vuosikokoukselle:

- GeoForum ottaa Paikkatietoverkoston tehtävät* vastaan vuoden 2021 alusta siinä laajuudessa ja tavalla kuin GeoForumilla 17.12.2020 pidettävä yleiskokous katsoo tarpeelliseksi.
- INSPIRE-sihteeristö jatkaa tiedon jakamista INSPIRE-direktiivin toimeenpanosta ja kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin kehittämisestä ja hyödyntämisestä Maanmittauslaitoksen lakisääteisten tehtävien mukaisesti**.
- Paikkatietoverkoston kuuluville tarjotaan mahdollisuutta liittyä GeoForumilla jakelulistalle.
- Kunkin kärkiteeman puheenjohtaja on päättänyt, että nykyiset kärkiteemat eivät jatka vuonna 2021. Mahdollinen teemojen jatkotyö harkitaan uudelleen GeoForumilla yhteydessä.
- Paikkatietoverkoston ohjausryhmä lakkautetaan.
- Paikkatietoverkosto on toiminut hyväksytyin toimintasuunnitelmansa mukaisesti INSPIRE-direktiiviin liittyvänä yhteistyö- ja koordinaatorakenteena sekä INSPIRE-prosessin intressiryhmänä (SDIC) Suomessa. Jatkossa GeoForum Finland ry voi toimia yhtenä Suomen SDIC:na.

** [Laki paikkatietoinfrastruktuurista 421/2009](#)

9 § Tukipalvelut

”Maanmittauslaitos vastaa siitä, että tämän lain mukaisen paikkatietoinfrastruktuurin toimivuuden ja yhtenäisyyden varmistamiseksi on saatavilla tukipalveluita, joita paikkatietoa hallinnoiva viranomais voi käyttää 7 §:n mukaisten velvoitteiden toimeenpanossa ja infrastruktuurin hyödyntämisessä.

Tukipalveluista ja niiden käyttöön ottamisesta säädetään tarkemmin [valtioneuvoston asetuksella](#).”

Paikkatietoverkoston toiminta vuonna 2020

Vuosikokouksessa 2019 päätetyn mukaisesti Paikkatietoverkoston fokus oli kuluneena vuonna kärkiteematyöskentelyssä ja viestinnässä. Verkoston viestintäkanavina toimivat Paikkatietoverkoston-uutiskirje, [INSPIRE-verkkosivut](#) ja Paikkatietoikkunan sosiaalisen median kanavat.

Kärkiteeman ”organisaation” ovat muodostaneet teeman vastuuhenkilö ja sihteeri sekä kaikki aiheesta kiinnostuneet verkoston jäsenet. Maanmittauslaitoksen INSPIRE-sihteeristö on tukenut kärkiteemojen toimintaa mm. toimimalla sihteerinä ja laatimalla verkoston uutiskirjeet.

1.1. Vuoden 2020 kärkiteemat

A. Tilasto- ja paikkatietoyhteistyön edistäminen

Yleiset tavoitteet:

- Tietoisuuden lisääminen *tilastojen paikkatieto-ominaisuudesta* ja tilastotietojen tuottamismahdollisuuksista
- Tietoisuuden lisääminen tilastoinnissa sekä paikkatietoalalla tehtävästä *kansainvälisestä yhteistyöstä*
- Yhtenäisten ja kehittyvän kansallisen *paikkatietoinfrastruktuurin hyödyntämisen edistäminen* tilastojen tuottamisessa, käyttämisessä tai uusissa digitaalisissa (tilasto)palveluissa
- Paikkatiedot ja tilastot - *kehitystarpeiden tunnistaminen tulevassa toiminnassa* (kansallisten tarpeiden sovittaminen kansainväliseen toimintakehikkoon)

Konkreettiset tavoitteet:

- **Tilastoinnin aluejaot.** Verkoston näkemys, tarvitaanko nykyisten aluejakojen rinnalle uusia, paikkatietopohjaisia aluejakoja. (*vastuu Tilastokeskuksella*)
  - Tarvelähtöinen tarkastelu ja mahdollisten kehittämiskohteiden tunnistaminen, uusien aluejakojen testaaminen, eri tiedontuottajien roolien määrittely aluejakojen tuottamisessa.
- **Paikkatiedot ja tilastot -kansainväliset hankkeet** ja yhteisöt (esim. SSW2, IGALOD, OGC TJS, UNGGIM, SDG) - yhteys ja merkitys kansallisiin hankkeisiin ja organisaatioiden väliseen työnjakoon. Verkoston näkemys, miten tilasto- ja paikkatietoalan yhteistyötä voidaan hyödyntää kansallisissa hankkeissa (esim. PTA:ssa). (*vastuu maa- ja metsätalousministeriöllä*)
  - Kehittämiskohteiden tunnistaminen, tekninen pilotointi (PoC:t), mahdollisesti projektiehdotuksia
  - 2-3 kansallista pilottitoteutusta SDG-indikaattoreista aie- tai suunnitelmatasolle (osallistuvat organisaatiot, tietolähteet ja -mediat, metodit) ja vastaavasti mahdolliset EU-yhteishankkeet, joille tuotetaan lähtötiedot ja suuntaviivat
- Verkoston esille nostamat muut tavoitteet

Toiminta vuosina 2018-2019:

- Verkoston aktivointi teemoihin
- Yhteisten tavoitteiden kartoitus ja kirjaaminen
- Toimintasuunnitelma
- Toteuttaminen (sovitun työnjaon mukaisesti)
- Verkoston ehdotukset jatkotoimenpiteiksi

Toiminta vuonna 2020:

- Panostettu kestävä kehityksen indikaattorien tuottamiseen eräiden vaativampien osalta sekä indikaattorien keskinäisriippuvuuksien avaamiseen
  - UN GGIM: Europe SDG-alaryhmän suuntaviivojen soveltaminen kansallisiin olosuhteisiin
  - SDG 15.3.1 Land cover alaindikaattorin kansallinen kehittäminen/kansainvälinen yhteistyö toimeenpanoon; mm. referenssinä indikaattorien keskinäisriippuvuuksien avaamiseen, ja Paikkatietoasiain neuvottelukunnan kautta SDG 15.3.1 kansallisen profiilin luonnoksesta saadun palautteen jatkotyöstämisellä
- Tarkasteltu aluejakojen kehittämistä.
- Seurattu myös muualla tapahtuvaa maankäyttöluokitukseen liittyvää kehitystyötä.

Kärkiteeman puheenjohtajisto:

Pasi Piela, Tilastokeskus (vastuu)

Tesmi Laakso, Tilastokeskus

Esa Tiainen, Maanmittauslaitos (vastuu, siht.)

Timo Aarnio, Maanmittauslaitos

Rina Tammisto, Tilastokeskus

B. Paikkatiedon koulutus ja osaaminen

Vuonna 2020 kärkiteeman oli tarkoitus jatkaa osaamisen tunnistamista ja kehittämistä Geoportti-palvelun kautta järjestämällä geoinformatiikan tutkimuspäivillä koulutuksia/työpajoja, keräämällä skills development -osioon lisää materiaaleja sekä disseminoimalla tietoa alan tutkimuksesta ja koulutuksesta Suomessa (Fiuginetin kautta). Vuonna 2020 oli myös tarkoitus järjestää yritysten kanssa yhteinen tapahtuma paikkatietotaitojen uudenlaisten koulutusratkaisujen tunnistamiseksi ja jatkaa Mapathon-mallin kehittämistä niin, että siitä tulee sekä lukioihin että yliopisto-opetukseen sopiva yhteistyömalli. Koronatilanne ja sen myötä etäopetukseen siirtyminen vei tämän kärkiteeman resursseja.

Kärkiteeman puheenjohtajisto:

Niina Käyhkö, Turun yliopisto (vastuu)

Tuuli Toivonen, Helsingin yliopisto

Riikka Kivekäs, Maanmittauslaitos (siht.)

C. Paikkatietopoliittinen selonteko

Marraskuussa 2018 Eduskunnan hyväksymän [Paikkatietopoliittisen selonteon](#) tavoitteena on velvoittaa kaikki julkishallinnon toimijat huolehtimaan paikkatietojen yhteiskäyttöisyydestä ja saatavuudesta niin, että ne ovat mahdollisimman tehokkaasti ja laajasti hyödynnettävissä. Samalla varmistetaan tietoturvallisuuden korkea taso, henkilötietojen suojan toteutuminen sekä käyttöoikeudet. Näin toimien voidaan tehostaa hallinnon prosesseja, vähentää päällekkäistä työtä ja luoda edellytyksiä innovaatioille. Selonteko linjasi seitsemän kehittämistoimenpidettä:

- Varmistetaan laadukkaat osoitetiedot
- Tarjotaan tarkka paikannus kaikkien käyttöön
- Tehdään turvallisuusviranomaisille yhteinen paikkatietoalusta
- Kehitetään yhteistä paikkatiedon ekosysteemiä
- Tehostetaan yhteistyötä uudella yhteistyöelimellä
- Lisätään osaamista ja tietämystä paikkatiedoista

- Uudistetaan lainsäädäntöä kehityksen varmistamiseksi

Kärkiteema on seurannut selonteon toimeenpanoa ja viestinyt edistymisestä verkostolle uutiskirjeitse.

Kärkiteeman puheenjohtajisto:

Mari Laakso, maa- ja metsätalousministeriö (vastuu)

Hanna Horppila, Maanmittauslaitos (siht.)

D. Yhteen toimivat rakennetun ympäristön tiedot

Rakennetun ympäristön tiedoilla on keskeinen merkitys monissa yhteiskunnan prosesseissa rakentamisesta verotukseen ja ympäristönsuojeluun. Rakennuksiin ja infrastruktuuriin myös sitoutuu neljä viidesosaa kansallisvarallisuudestamme. Näiden tietojen tuotantovastuu jakautuu laajasti eri toimijoille, tiedon hyödyntäjien joukon ollessa vieläkin suurempi. Jotta eri prosesseissa tuotettujen tietojen varaan voidaan luotettavasti rakentaa palveluja ja liiketoimintaa, tulee tiedot tuottaa, koota ja jakaa käyttöön yhteisten tietorakenteiden ja pelisääntöjen mukaisesti.

Rakennetun ympäristön tietorakenteiden yhteentoimivuutta on edistetty viime vuosina mm. KiraDigi- ja Paikkatietoalusta-hankkeissa. Loppuvuonna 2019 yhteentoimivuutta edistämään perustettiin [Rakennetun ympäristön tiedon yhteentoimivuuden](#) yhteistyöryhmä. Seuraavien vuosien aikana rakennettava uusi valtakunnallinen rakennetun ympäristön rekisteri ja tietoaalusta, joihin maankäyttöä ja rakentamista koskevat päätökset jatkossa tukeutuvat, edellyttää yhteentoimivia tiedon määrittämiä.

Kärkiteemassa on edistetty rakennetun ympäristön tietojen saattamista yhteen toimivaan muotoon kutsumalla paikkatietoalan eri asiantuntijat osaksi yhteentoimivuustyötä sekä tunnistamalla teemaan liittyviä konkreettisia kehittämistarpeita. Kärkiteema on toimittanut ja julkaissut kuluneen vuoden aikana neljä uutiskirjetä.

Kärkiteeman puheenjohtajisto:

Sakari Jäppinen, ympäristöministeriö (vastuu)

Minna Perähuhta, ympäristöministeriö

Lena Hallin-Pihlatie, Maanmittauslaitos (siht.)

1.2. Tiedottaminen

Paikkatietoverkoston toiminnasta on kuluneena vuonna tiedotettu uutiskirjeillä ja sosiaalisessa mediassa. Paikkatietoverkoston katsaus -uutiskirjeissä on kerrottu INSPIRE-toimeenpanoon ja kansalliseen paikkatietoinfrastruktuuriin liittyvistä ajankohtaisista asioista. Niiden lisäksi on julkaistu kärkiteemakohtaisia uutiskirjeitä. Yhteensä uutiskirjeitä on julkaistu 10 ja yksi on tulossa vielä vuosikokouksen jälkeen.

1.3. Hallinto

Verkosto on päättänyt toiminnastaan ja hyväksynyt toimintasuunnitelmansa verkoston vuosikokouksessa. Toimintasuunnitelmaan ovat sisältyneet kärkiteemat. Verkoston jäsenet ovat osallistuneet kärkiteemojen toimintaan.

Ohjausryhmä vuonna 2020:

- Verkoston puheenjohtaja: Kimmo Soukki, Terrasolid Oy

-
- Verkoston varapuheenjohtajat: kärkiteemojen vetäjät
    - Sakari Jäppinen, ympäristöministeriö
    - Nina Käyhkö, Turun yliopisto
    - Mari Laakso, MMM
    - Pasi Piela, Tilastokeskus
  - ProGIS ry:n puheenjohtaja: Miika Mäkelä, TomTom

Verkoston puheenjohtajalla on ollut mahdollisuus edustaa verkostoa tarvittaessa asiantuntijana paikkatietoasiain neuvottelukunnan (PATINE) kokouksissa ja neuvottelukunnan laajennetussa sihteeristössä.

Paikkatietoverkoston sihteeristön tehtävistä on huolehtinut Maanmittauslaitoksessa INSPIRE-sihteeristö.